

ศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย

STUDY OF THE CULTURAL ANALYSIS OF ETHNIC GROUPS

IN THAI SOCIETY FOR THE ELDERLY

พระครูวรกาญจนโชติ

Phrakhruvorakanchanochoti

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Phrakhruvorakanchanochoti@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวินิจฉัยวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในสังคมไทย และเพื่อศึกษาศึกษาวินิจฉัยวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมเป็นตัวแทนของความเป็นเอกลักษณ์และความเป็นตัวตนของกลุ่มคน มันช่วยกำหนดและเสริมสร้างเอกลักษณ์และสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่เราเป็นส่วนหนึ่งของมัน มีบทบาทที่สำคัญในการสืบทอดความรู้และประสบการณ์ที่สะสมมาหลายในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา ประเพณี และประวัติศาสตร์ ช่วยให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม มันสร้างสัมพันธ์และความสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยให้เรามีความรู้สึทางศิลปะ ความสวยงาม และความเข้าใจในเรื่องราวและตัวตนของคนในสังคม การมีความเข้าใจและเคารพกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายนี้ ช่วยสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม และเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและความสงบสุขครบถ้วน

ชาติพันธุ์ในสังคมไทยมีความหลากหลายทั้งทางวิชาชีพ ศาสนา และการอยู่อาศัย ชนกลุ่มต่างๆ มีวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน การสังเคราะห์ทางวัฒนธรรมทำให้ประเทศไทยเป็นสถานที่ที่น่าสนใจทางวัฒนธรรม และการเสริมสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับความหลากหลายในสังคมนั้นมีความสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและความสุขในประชาคมไทย ชาติพันธุ์หลัก ๆ อยู่ 4 ชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) ชาติพันธุ์ชาวชอง 2) ชาติพันธุ์ชาวไทยใหญ่ 3) ชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา และ 4) ชาติพันธุ์ชาวมอญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรม; ชาติพันธุ์; เอกลักษณ์; ความสัมพันธ์

Abstract

An analytical study of ethnic culture in Thai society. The objective is to study culture and ethnicity in Thai society. and to study and analyze ethnic culture in Thai society by studying from relevant documents and research.

Culture represents the uniqueness and individuality of a group of people. It defines and strengthens our identity and relevance to the people we belong to. Plays an important role in inheriting knowledge and experience accumulated in life Especially in matters of language, tradition and history. Helps to create understanding, cooperation and good relations in society. It builds relationships and relationships between them. Helps us to have a sense of art, beauty and understanding of the stories and identity of people in society. It is important to understand and respect this diverse ethnic group. Helps to build understanding and good relationships in society. And it is important to build a society with complete justice and peace.

Ethnicities in Thai society are diverse in terms of professions, religions, and residences. Different groups have different cultures and unique identities. The cultural synthesis makes Thailand a place of cultural interest. And strengthening cooperation and strengthening diversity in society is essential in building a sustainable society and happiness in the Thai community. There are 4 main Ethnicities: 1) Chong Ethnicity. 2) Thai Yai Ethnicity. 3) Hill tribes. and 4) Mon Ethnicity.

Keywords: Culture; Ethnicity; Identity; Relationship

บทนำ

มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นเพราะมีวัฒนธรรม ซึ่งช่วยพัฒนาชีวิตและทำให้มนุษย์ควบคุมธรรมชาติได้ดีขึ้น องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มนุษย์สร้างวัฒนธรรมได้คือสมองที่ทรงคุณภาพและความได้เปรียบทางร่างกาย เช่น มือที่เหมาะสมกับการใช้งาน วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ การถ่ายทอด และการพัฒนา ซึ่งมีวงจรการเกิดเจริญเติบโต และเสื่อมสลาย วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดความเป็นชาติและแสดงออกถึงความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ ดังนั้น การศึกษาวัฒนธรรมจึงช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม

วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุอัน ได้แก่ แบบแผนของพฤติกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีสถาบัน ความเชื่อ ทศนคติ รสนิยมในระยะเริ่มต้นนั้น ได้มีพัฒนาการด้านวัฒนธรรมตลอดเวลา ในเวลาอันยาวนานของการเป็นผู้เยาว์ของมนุษย์ นุษย์ได้มีโอกาสเรียนรู้ และรับเอาวัฒนธรรมต่างๆ จากผู้ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง และญาติ นอกจากนี้ความไม่ชำนาญเฉพาะอย่างของมนุษย์เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์อื่นๆ เช่น มนุษย์วิ่งเร็วไม่

เท่าหมา มนุษย์ว่ายน้ำได้ไม่ดีเหมือนปลา มนุษย์มีร่างกายที่แข็งแรงไม่เท่ากอลิล่า หรือมนุษย์บินไม่ได้เหมือนนก ความไม่ชำนาญเฉพาะด้านนี้เอง เมื่อมนุษย์ต้องการอะไรก็ต้องสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง มนุษย์ในปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกายและทางวัฒนธรรมมาตลอด โดยธรรมชาตินั้นมนุษย์เป็นสัตว์สังคม หมายความว่า จะแยกตัวมนุษย์ออกจากสังคมนั้นไม่ได้ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน (ณรงค์ เสียงประชา, 2539: 12)

แสดงให้เห็นว่า มนุษย์เราเป็นสัตว์สังคมอยู่ การพัฒนาการส่วนใหญ่ นั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากอดีต การโครงการพัฒนาส่วนมากไม่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างสลับซับซ้อนในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างความเชื่อ ค่านิยมและแรงจูงใจ อันหลายหลากที่ประกอบกันเข้าเป็นหัวใจของวัฒนธรรม เพื่อให้ค่านิยมของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ว่าเป็น กระบวนการขยายทางเลือกแก่ปวงชน (วีรบุษ ไม้ไทย, 2541: 2) ทางเลือกดังกล่าวพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม (สมชัย ใจดี, 2535: 2) วัฒนธรรมก็เป็นลักษณะหนึ่งที่มีการพัฒนา คำว่าพัฒนา มาจากคำว่า วัฒน เป็นภาษาบาลีสันสกฤต หมายถึงความเจริญงอกงาม ส่วนคำว่า "ธรรม" แปลว่า ความดี หากแปลว่า สภาพทรงไว้แห่งความดีงาม หรือลักษณะแสดงถึงความงอกงาม การพัฒนาวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงชีวิตของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แสดงออกถึงความดีงามของสังคม (พระยาอนุমানราชธน, 2542: 55)

คนไทยมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยวัฒนธรรมไทยมีลักษณะเฉพาะและเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ทั้งในรูปแบบที่รับมาโดยไม่เปลี่ยนแปลง และรับมาแล้วปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง เช่น การดัดแปลงเครื่องมือเกษตรเป็นรถอีแต่น หรือการนำคำจากภาษาต่างชาติมาผสมในภาษาไทย เช่น “ฟุตบอล” วัฒนธรรมเกิดจากความต้องการของมนุษย์ การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และอิทธิพลทางการเมือง การพัฒนาวัฒนธรรมสะท้อนถึงวิวัฒนาการของสังคมและการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งกลายเป็นมรดกและวิถีชีวิตเฉพาะของแต่ละสังคม

จากสภาวะปัจจุบันที่สังคมมีการเปลี่ยนผ่านมาสู่บริบทที่เรียกกันว่าโลกาภิวัตน์ ซึ่งเกิดขึ้นและดำเนินร่วมไปกับลักษณะของกระบวนการทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ ได้ส่งผลและมีอิทธิพลต่อความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังประกอบด้วยมิติความสัมพันธ์อันสลับซับซ้อน และแน่นอนว่ามีผลกระทบต่อปรากฏการณ์ทางด้านชาติพันธุ์สภาวะของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541 มีการแนะนำกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสิ้น 36 กลุ่ม โดยมีการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ตามตระกูลภาษา 5 ตระกูล คือ 1) กลุ่มตระกูลภาษาไท-กะได 2) กลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก 3) กลุ่มตระกูลภาษาจีน-ทิเบต 4) กลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเนเซียน และ 5) กลุ่มตระกูลภาษาม้ง-เมี่ยน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), (ออนไลน์))

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีความหลากหลายมากขึ้น และมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศไทย ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก การค้นคว้าวิจัยให้มีเนื้อหาทันสมัย แสดงให้เห็นพลวัตและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทและการปฏิสัมพันธ์ทาง

สังคมในปัจจุบัน โดยมุ่งหมายที่จะสื่อสารกับสาธารณะ ให้บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางชาติพันธุ์และรู้จักวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย

การทบทวนวรรณกรรม

F. Barth อธิบายแนวคิดเรื่องเส้นขอบเขตอันยืดหยุ่นของความเป็นชาติพันธุ์ว่าเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มนั้นสามารถที่จะเลือกใช้คุณสมบัติทางวัฒนธรรม (cultural attribute) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในการนิยามความเป็นตัวตนของตัวเอง วัฒนธรรมจึงไม่ใช่แบบแผนปฏิบัติ หรือความเชื่ออันเดียว (a culture) ที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาแต่โบราณ แต่เป็นพหุวัฒนธรรม (cultures) ที่คนเลือกและปรับเปลี่ยนเพื่อนำมานิยามตนเอง และกลุ่มขอบเขตหรือความเป็นสมาชิกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546: 6-7) หากอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่เลื่อนไหลและปรับเปลี่ยนไปได้ คำถามสำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็คือ ด้วยเหตุผลอะไรที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์เลือก คุณสมบัติทางวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่งในการนิยามความเป็นตัวตนทางชาติพันธุ์ ในขณะที่ Barth อธิบายเหตุผลของการสร้างขอบเขตของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดเชิงโครงสร้างหน้าที่ว่า เพื่อการสร้างเครือข่ายของการแลกเปลี่ยนทางด้านสินค้าและแรงงาน

ประสิทธิ์ ลิปรีชา ได้สรุปกระบวนการศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ไว้ว่า ชาติพันธุ์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในยุโรปและอเมริกา ที่กลุ่มคนที่มีอำนาจทางสังคม วัฒนธรรมและการเมืองเหนือกว่า เรียกกลุ่มคนที่ด้อยอำนาจกว่า สำหรับในแง่มุมทางด้านวิชาการนั้น ชาติพันธุ์เป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญของศาสตร์ ทางด้านมานุษยวิทยา ซึ่งนักวิชาการจากสังคมที่ถือว่าตัวเองมีความเจริญกว่าเข้าไปทำการศึกษากลุ่มชนเผ่าที่ยังมีชีวิตที่ล้าหลังกว่า ในระยะแรกเป็นการศึกษา ลักษณะเฉพาะของกลุ่มที่ไม่เห็นความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ต่อมาจึงเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์ประการสำคัญคือ งานศึกษาชาติพันธุ์ สัมพันธ์ดังกล่าวให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านวัฒนธรรมมากกว่าในทาง ชีววิทยา กระบวนทัศน์ที่นักมานุษยวิทยาใช้ในการทำความเข้าใจชาติพันธุ์สัมพันธ์ ประกอบด้วยสามกระบวนทัศน์ด้วยกัน คือ ประการแรกคือ การศึกษาชาติพันธุ์ สัมพันธ์ยังคงเน้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะเป็นกลุ่มทางวัฒนธรรมที่ร่วมบรรพบุรุษ หรือมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน แม้จะมีการศึกษากลุ่มวัฒนธรรมใหม่ใน สังคมปัจจุบันอยู่มาก อย่างกลุ่มคนเพศที่สาม กลุ่มลัทธิความเชื่อ กลุ่มคนพิการ แรงงานข้ามชาติและกลุ่มทางวัฒนธรรมเฉพาะอื่นๆ ในสังคม แต่ยังไม่ได้ถูกเชื่อมโยงหรือให้ความสำคัญว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย ประการที่สอง กระบวนทัศน์ใน การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ยังไม่ก้าวพ้นไปไกลกว่าเรื่องของอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น โดยทั้งคนภายในและคนภายนอก ขณะที่ประเด็นชาติพันธุ์สัมพันธ์ข้ามชาติและกระบวนการต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานอันเนื่องมาจากการบวนการ

พัฒนาและกระแสนิยมยังคงมีการศึกษาน้อยมาก ประการสุดท้าย ปัจจุบันมีคนรุ่นใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีบทบาทในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ของตัวเอง มากขึ้น แต่ยังไม่เห็นกระบวนการทัศน์ในการศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปจากสามกระบวนการทัศน์ที่ได้พบทวนมาน (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2557: 237-238)

สำหรับงานเขียนของนักวิชาการและผู้สนใจชาวไทยที่เขียนเกี่ยวกับกลุ่ม ชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ใช้กระบวนการทัศน์นี้มีตัวอย่างเช่น หนังสือของบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ เรื่อง 30 ชาติในเชียงราย ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2493 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2493) และเรื่องชาวเขา พิมพ์เผยแพร่เมื่อปีพ.ศ. 2506 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2509) งานของสงวน โชติสุขรัตน์ เกี่ยวกับคนไทยยวน-คนเมืองในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย (สงวน โชติสุขรัตน์, 2512) งานเขียนของ ขจัตถ์ บุรุษพัฒน์ (2521) ที่กล่าวถึงชาวเขากลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย และลิขิต ธีรเวคิน (2521) ว่าด้วยชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งงานทั้งหมดดังกล่าว ล้วนแล้วแต่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การจัดองค์กรทางสังคมและ การปกครอง ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญ ภาษาพูด เครื่องแต่งกาย ฯลฯ ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. เชิดชาติ หิริญโร. พวงผกา ธรรมธิ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในพื้นที่ของพุทธศาสนาของกลุ่มปลั่ง (ไตดอย-ลัวะ)” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ปลั่งเป็นกลุ่ม ที่อาศัยในพื้นที่สูงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่มีรัฐเป็นของตนเอง แต่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐจาริตที่มีหน้าที่ในการรวมและกระจายสินค้าจาก พื้นที่สูง มายัง จุฑรรวมและกระจายสินค้าในอำนาจของเจ้าฟ้า ที่ใช้เรื่องราวทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือทางชาติพันธุ์ เพื่อปฏิสัมพันธ์กับชาติพันธุ์อื่นๆ ทั้งนี้พื้นที่ทางศาสนาเป็นการแสดงถึง 1) การแสดงว่าปลั่งและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเป็นกลุ่มที่มีชาติกำเนิดเดียวกัน 2) ปลั่งเป็นกลุ่มที่ได้พบพระพุทเจ้าก่อนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ 3) ปลั่งมีการกึ่งที่สืบทอดทางพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ จวบจนปัจจุบัน 4) ปลั่งในฐานะชาติพันธุ์ในอำนาจของเจ้าฟ้า 5) พื้นที่เชิงกายภาพของกลุ่มปลั่งที่กำหนดโดยพระธาตุและสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา 6) ในพื้นที่ทางทัศนศิลป์ สามารถอภิปรายผลได้ว่ากลุ่มปลั่งที่อาศัยในพื้นที่สูงในหุบเขามี พื้นที่พุทธศาสนาทับซ้อนกับกลุ่มที่ ชาติพันธุ์ที่อาศัยในที่ราบ และมีอำนาจรัฐจาริต ด้วยวิธีการอธิบายแตกต่างกันรวมถึงกลุ่มปลั่ง ถูกทำให้มีอำนาจที่ติดต่อกับ ความเชื่อดั้งเดิม ก่อนที่กลุ่มพื้นราบเปลี่ยนมานับถือศาสนา และละทิ้งเรื่องดังกล่าวไปแล้ว กลุ่มปลั่งจึงเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างสังคมที่มีความเชื่อดั้งเดิมและสังคมศาสนา

นายชูพนิจ เกษมณี. นายกิตติศักดิ์ รัตนกระจำศรี. นายแถม อะวุงชิ ชิมเร. น.ส. พิรารวรรณ วงศ์นิธิสถาพร (2563) ได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “สำรวจสถานการณ์และนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์” ผลการศึกษาพบว่า โครงการวิจัยสำรวจสถานการณ์และนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นโครงการวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสำรวจกรณีศึกษาจากประเทศต่างๆ ทั้งระบบกฎหมายและนโยบายส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศ รวมถึงกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนกิจการเกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประวัติความเป็นมาของบรรดาชนเผ่าพื้นเมืองโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการ

ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นแนวทางพิจารณาประกอบยก
ร่างกฎหมายให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจตน์จรรย์ อาจไธสง และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ทาง
สังคมและวัฒนธรรม “ชาวซอง-ชาวซาเร” ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย-กัมพูชา” ผลการศึกษาพบว่า 1. กลุ่ม
ชาติพันธุ์ ทั้ง 3 ชนเผ่า เป็นชนเผ่าโบราณในกลุ่มชาติพันธุ์ ออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ตระกูลมอญ-
เขมร (Mon-Khmer)ตระกูลของภาษามอญ-เขมร กลุ่มภาษาเพียริส มีภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน ผู้ที่มีอายุน้อย
กว่า 20 ปี พูดภาษาซำเรและภาษาปอร์ไม่ได้แล้ว แต่ฟังได้เป็นบางคำ 2. อำเภอและจังหวัดที่ชนเผ่าอาศัยอยู่ที่
ราบเชิงเขารอยต่อชายแดนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา โดยชาวซำเร อาศัยอยู่ที่บ้านพนมเรย ตำบลตาเต่า
อำเภอชำโลต จังหวัดพระตะบอง ซึ่งเป็นช่วงติดต่อกับต้นกระดุกช้าง/ของติโมง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่
จังหวัดตราด ชาวปอร์อาศัยอยู่ใน 2 หมู่บ้าน คือ 1) บ้านเปรค 1 ตำบลสำโรง อำเภอพนมกระวาน จังหวัดโพธิ์
สัตรี 2) บ้านตุล กอเก๊ะ ตำบลประมอย อำเภอเวียงแขวง จังหวัดโพธิ์สัตรี ชาวซอง อาศัยอยู่ใน จังหวัดจันทบุรี
อำเภอมะขาม อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอเขาฉกฉกฏ จังหวัดตราด อำเภอบ่อไร่ และอำเภอเมือง จังหวัด
ฉะเชิงเทรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ 3. สถาปัตยกรรม บ้านเป็นเรือนเครื่องผูก
ลักษณะของบ้านจะแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ ห้องนอน ห้องนั่งเล่น และหน้าบ้าน 4. การแต่งกาย นุ่งผ้าโจง
กระเบน ใส่เสื้อแขนกระบอกหรือเสื้อกั๊ก ใช้ผ้าขาวม้าพาดบ่า สีของผ้าที่ใส่จะเป็นผ้าสีพื้น คือ สีน้ำเงิน คราม
เขียว สีดำ สีกรมท่า ผู้ชายหากอยู่ที่บ้านมักจะไม่ได้ใส่เสื้อ จะต้องใส่ผ้าขาวม้าพาดบ่า ไม่นิยมใส่เครื่องประดับ
ปัจจุบันจะใส่กางเกงขาก๊วย ผ้าขาวม้าคาดเอวเพื่อให้คล้องตัว และสะดวกสบายต่อการทำงาน 5. ประเพณี นับ
ถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การเกิด จะทำการคลอดเอง โดยหมอดำแยผู้หญิงนำไม้ไผ่
มาเหลาให้บางเพื่อนำมาตัดสายรกสะดือเด็ก 2) การแต่งงานต้องมีการสู่ขอและการเซ่น 3) การตาย ถ้าคนป่วย
ตายในบ้านจะรื้อบ้านหลังจากตายไปแล้ว 15 วัน ถ้าผู้ป่วยเสียชีวิตอย่างกระทันหันสร้างกระท่อมไม้ทันท้อง รื้อ
บ้านหลังที่อยู่นั้นในขณะนั้นเลย ดนตรี ชาวซองร้องเล่นกันสด ๆ ขึ้นอยู่กับไหวพริบปฏิภาณของผู้เล่น มีกลอง
และกรับเป็นอุปกรณ์ให้จังหวะ ชาวซำเรและปอร์มีเครื่องดนตรี คือ พลอย เล่นสะบ้าในช่วงเทศกาลสงกรานต์
ความเชื่อ นับถือผีบรรพบุรุษ เจ้าป่า เจ้าเขามาก 7. ค่านิยมมีวิถีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักษาขนบธรรมเนียม
ประเพณีของตน เมื่อชาวต่างชาติเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปมาหาสู่กับชาวไทยส่งผลให้ซึมซับวัฒนธรรม
ไทย 8. การประกอบอาชีพ ทำนา ปัจจุบันเปลี่ยนมาทำสวนผลไม้ อาหารรสชาติของกับข้าวจะเน้นรสเผ็ดเป็น
หลัก เน้นอาหารที่ทำได้จากธรรมชาติ ชาวซอง ซำเร และปอร์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

ประสาน เล้าอรุณ (2562: 299-314) ศึกษาวิจัยเรื่อง “คติหิ้งพระไทยใหญ่: จริยธรรมและจารีตชาว
ไทยใหญ่ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” พบว่า ประเด็นเรื่องจุดมุ่งหมาย องค์ประกอบและค่านิยมใน
การจัดหิ้งพระนั้น การจัดหิ้งพระของชาวไทยใหญ่นั้นสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการมองโลกและการให้ความหมายต่อ
ธรรมชาติและสังคมรอบกายโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของสรรพสิ่งรอบกายออกเป็น ชั้นสูง-ต่ำ
(Hierarchy) เช่น การจัดลำดับการให้ความสาคัญเป็นแบบสูง-ต่ำ อีกทั้งยังสร้างสำนึกความเป็นชาติพันธุ์

ก่อให้เกิดความรักและผูกพันในถิ่นกำเนิด เป็นการเชื่อมโยงมิติทางจิตวิญญาณของตนเองกับสิ่งที่เชื่อมั่น ศรัทธา และภูมิหลังของตนเอง ในส่วนผลการศึกษาเรื่องจารีตและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับทั้งพระและ ความเห็นต่อในพิธีกรรมการจัดตั้งหิ้งพระในปัจจุบันนั้นพบว่า มีแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับจารีตและ จริยธรรมที่เกี่ยวกับความประเพณีและแนวทางในการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหลายประการ และการ จัดตั้งหิ้งพระนั้นยังเป็นสิ่งจำเป็นของครอบครัวชาวพุทธ เพราะถือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกทุกคนใน ครอบครัว

วิทยา แก้วบริสุทธิ์ (2563: 84-93) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตและความเชื่อ ประเพณีและ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท (ไทใหญ่) ในกรุงเทพมหานครนั้นยังคงดำรงรักษา ไว้ได้ดีเฉกเช่นเดียวกับกลุ่ม ชาติพันธุ์ไท (ไทใหญ่) ในสถานที่อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีและ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับ ประเพณีและวัฒนธรรม ต่าง ๆ ของชาวไทยของเรานี้เอง ได้แก่ งานประเพณีวันขึ้นปีใหม่ งานประเพณี ตักบาตรพระร้อย งานประเพณี วันสงกรานต์ และงานประเพณีวันเข้าพรรษาออกพรรษา โดยผู้วิจัยจะ ทำการแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมประเพณี ประกอบด้วย ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ งานประเพณีตักบาตรพระร้อย งานประเพณี วันสงกรานต์ งานประเพณีวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา 2) ด้านวิถีชีวิต และ 3) ด้านความเชื่อ

จันทกานต์ สิทธิราช. ธนพร หมูคำ. ศรีวิไล พลมณี. ประเทือง ทินรัตน์ (2564: 23-48) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่ปรากฏในภาคใต้ จ. นวน 177 บท จัดแบ่งหมวดหมู่ได้ 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทการใช้ถ้อยคำ ประเพณีและความเชื่อ วัฒนธรรมวัตถุด้านสถาปัตยกรรม ศิลปะพื้นบ้านและประเภทอาชีพ ส่วนการศึกษาการ ดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ เมื่อสังคมเปลี่ยนไปพบว่าอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่หายไปจากวิถี ชีวิตของชาวไทใหญ่โดยสิ้นเชิงคือ อาชีพการค้าขายทางไกลและอัตลักษณ์ที่เลือนหายไปจากค่านิยมของคนไท ใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ยังพบเห็นบ้างในผู้สูงวัยและผู้มีความชื่นชอบเป็นการส่วนตัวคือ การสักราย ส่วนอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่ถูกเลือกสรรจากชุมชน และดำรงอยู่ตามวิถีชีวิตปัจจุบันของไทใหญ่เมือง แม่ฮ่องสอนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ วัด ภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย หัตถกรรม ประเพณี พิธีกรรม ศิลปะการแสดง และเครื่องดนตรี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเน้นเจาะเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทย ทำให้รู้ ถึงอัตลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าชนนั้น ๆ สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ของชาติพันธุ์หลัก ๆ ที่อยู่ในประเทศไทย เช่น ไทใหญ่ มอญ ยวน และชาวขอม ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะ เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์เท่านั้น ไม่เกี่ยวกับการดูหมิ่นหรือดูถูกแต่ประการใด

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ จะใช้แนวทางและวิธีการในการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (Qualitative Research)

โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้าและ เก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตามลำดับ ข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ คัมภีร์ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ เอกสาร วิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ บทความ งานวิจัย รวมถึงสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

โดยจัดลำดับข้อมูลตามขั้นตอนที่ค้นคว้ามาให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาให้เป็นระบบแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) การตีความ (Interpretation) การสังเคราะห์ (Synthesis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis) เพื่อนำไปสรุปผลนำเสนอเป็นผลงานวิชาการต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวเคราะห์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย” มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ 1) เพื่อศึกษาวเคราะห์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาวเคราะห์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์รายข้อดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในสังคมไทย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นั้น เป็นการศึกษาข้อมูลทั้งที่เป็นแนวคิดและทฤษฎี ทั้งที่เป็นงานวิจัยของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ในสังคมไทย ซึ่งสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม วัฒนธรรมคือรูปแบบการดำรงชีวิตของกลุ่มคนหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อ ความคิด ประเพณี ภาษา ศิลปะ วิถีชีวิต และความรู้ความเชี่ยวชาญต่าง ๆ ซึ่งถูกสืบทอดและแบ่งปันต่อเนื่องจากช่วงเวลาหนึ่งไปยังอีกช่วงหนึ่งของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มนี้

ความสำคัญของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นตัวแทนของความเป็นเอกลักษณ์และความเป็นตัวตนของกลุ่มคน มันช่วยกำหนดและเสริมสร้างเอกลักษณ์และสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่เราเป็นส่วนหนึ่งของมัน มีบทบาทที่สำคัญในการสืบทอดความรู้และประสบการณ์ที่สะสมมาภายในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องของภาษา ประเพณี และประวัติศาสตร์ ช่วยให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม มันสร้างสัมพันธ์และความสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยให้เรามีความรู้สึกทางศิลปะ ความสวยงาม และความเข้าใจในเรื่องราวและตัวตนของคนในสังคม การมีความเข้าใจและเคารพกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายนี้ ช่วยสร้าง

ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม และเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและความสงบสุขครบถ้วน

สรุปคือ วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีบทบาทที่สำคัญในการก่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม มันเป็นตัวแทนของความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่ถูกสืบทอดจากก่อนหน้าไปยังรุ่นต่อไป และเสริมสร้างความเข้าใจในความหลากหลายและความเป็นอยู่ของคนในสังคมและประเทศต่างๆ

2. แนวคิดและที่มาของวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นผลมาจากกระบวนการและประสบการณ์ทางทางวัฒนธรรมของกลุ่มคน มีลักษณะเป็นรูปแบบการดำรงชีวิต ความเชื่อ ประเพณี ภาษา ศิลปะ วิถีชีวิต และความรู้ที่ถูกสืบทอดและพัฒนาขึ้นในชุมชนและสังคมต่าง ๆ แนวคิดของวัฒนธรรมเกิดจากการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมที่คนในกลุ่มเจอเจ้าของขึ้นมา โดยที่คนในกลุ่มจะแสดงพฤติกรรมและการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมนั้น การสร้างวัฒนธรรมเกิดจากกระบวนการตอบสนองและปรับตัวของกลุ่มคนต่อสภาพแวดล้อม การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันภายในกลุ่ม และการสืบทอดความรู้และประสบการณ์ในกลุ่มนั้น ๆ

วัฒนธรรมมีต้นกำเนิดจากการสืบทอดความรู้และประสบการณ์จากพ่อแม่คนก่อนหน้าที่มีบทบาทในการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรม โดยมีการสืบทอดผ่านพ่อแม่สู่ลูกหลานผ่านกระบวนการสอนและการอยู่ร่วมกัน สภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมที่คนในกลุ่มพบเจอมีผลกระทบต่อการสร้างวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น การมีกลุ่มคนต่างชนิดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การสื่อสารกับกลุ่มอื่น ๆ และประสบการณ์การเข้าใกล้กับกลุ่มอื่น ๆ ประสบการณ์ที่ควบคู่กับสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะกระตุ้นความคิด การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ และความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคน

3. พัฒนาการวัฒนธรรมไทยในสมัยต่างๆ สมัยล้านนา สมัยล้านนาเป็นช่วงเวลาที่ยุควัฒนธรรมไทยก่อตั้งขึ้นเริ่มต้นจากการตั้งโบราณสถานต่าง ๆ และการเจริญเติบโตของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ มีการสร้างเมืองเมืองหลวงในระหว่างสมัยล้านนา เช่น เมืองหมอกและและเมืองศรีสัชนาลัย สมัยสุโขทัยเป็นสมัยที่มีการก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้น ซึ่งเป็นอาณาจักรที่มีอิทธิพลกว้างขวาง ประกอบด้วยพระบาท ราชวงศ์ และทำนองการบริหารราชการ วัฒนธรรมในสมัยนี้มีการรับมรดกและถ่ายทอดความรู้จากสมัยล้านนา มีการพัฒนาศิลปะศาสนา และวัฒนธรรมของคนไทยต่อไป สมัยอยุธยาเป็นสมัยที่อาณาจักรอยุธยาครองส่วนใหญ่ของภูมิภาคในประเทศไทยในสมัยนั้น มีการสร้างเมืองเมืองหลวงอยุธยาให้เจริญเติบโตและเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและศิลปะ มีการรับมรดกและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เจริญก่อนหน้านี้ มีการสร้างวัดและทำนองการทางศาสนาที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง สมัยธนบุรีเป็นช่วงเวลาที่เกิดความวุ่นวายและขัดแย้งในส่วนใหญ่ของอาณาจักรอยุธยา และการต่อสู้กับสัมพันธมิตรต่างชาติ วัฒนธรรมในสมัยนี้ยังคงมีการรับมรดกและร่วมรับมรดกจากสมัยอยุธยา มีการพัฒนาวัฒนธรรมทางศิลปะและวิถีชีวิตต่อไป สมัยรัตนโกสินทร์ สมัยรัตนโกสินทร์เป็นช่วงเวลาที่เกิดการ

ปฏิรูปทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยมีพระมหากษัตริย์รัตนโกสินทร์ในฐานะกษัตริย์แห่งอาณาจักรรัตนโกสินทร์ วัฒนธรรมในสมัยนี้ได้รับความกระตุ้นและการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา

4. ชาตินิยมหมายถึงกลุ่มคนที่มีลักษณะทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภาษา และเชื่อมโยงกันด้วยความสัมพันธ์ทางชีวภาพหรือวัฒนธรรม ในบางกรณี ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนนี้อาจเกิดจากการก่อตั้งจากคนเดียวกันหรือกลุ่มคนที่มาในที่เดียวกัน ความเป็นมาของชาตินิยมเกิดขึ้นจากประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนที่แยกตัวออกมาจากกลุ่มคนอื่น ๆ มักเกิดจากกระบวนการการก่อตั้งชนชาติ การย้ายถิ่นฐาน การอพยพ หรือความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรม ภาษา และความเชื่อ ความหลากหลายของชาตินิยมในพหุสังคม (Ethnic Diversity in Plural Societies): พหุสังคมหมายถึงสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนจำนวนมากที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม การมีความหลากหลายของชาตินิยมในพหุสังคมส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางภาษา ประเพณี ศิลปะ และความเชื่อ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ควรระมัดระวังในการก่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคม

ประเภทของกลุ่มชาตินิยม (Types of Ethnic Groups): กลุ่มชาตินิยมสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท แต่ความหมายและลักษณะของกลุ่มชนเหล่านี้อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ อย่างไรก็ตาม บางประเภทของกลุ่มชาตินิยมที่พบบ่อยคือ กลุ่มชาตินิยมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน และมีความเป็นอยู่แบบเกี่ยวข้องกันมากขึ้น กลุ่มชาตินิยมที่มาจากพื้นที่หรือประเทศต่าง ๆ และอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันโดยใช้ภาษา วัฒนธรรม หรือเชิงวัฒนธรรมเดียวกัน กลุ่มชาตินิยมที่มีลักษณะภายนอกและภายในที่เป็นเอกลักษณ์ที่สามารถแยกจากกลุ่มอื่นๆ ในสังคม เหตุผลที่วัฒนธรรม และชาตินิยมมีความสำคัญอย่างใกล้ชิดในสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจ ความรัก ความยินยอมในการเปลี่ยนแปลง และความสำเร็จในความหลากหลายของมนุษย์ การเข้าใจและยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรมและชาตินิยม ช่วยให้เราสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในสังคมและสร้างสังคมที่เสถียรและยั่งยืนยิ่งขึ้น

5. ความหลากหลายของกลุ่มชาตินิยมในสังคมไทย

ความหลากหลายของกลุ่มชาตินิยมในสังคมไทยเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศไทยเป็นที่น่าสนใจและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย สรุปความหลากหลายของกลุ่มชาตินิยมในสังคมไทยได้ดังนี้ 1) ชาตินิยมไทย คือกลุ่มคนที่มีต้นกำเนิดอยู่ในประเทศไทย มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย มีภาษาไทยเป็นภาษาหลัก และเป็นกลุ่มชาตินิยมที่เชื่อมโยงกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย 2) ชาตินิยมจีน-ไทย คือกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์มาจากประเทศจีน และเคยอพยพมายังประเทศไทย กลุ่มนี้มีความสำคัญในการเศรษฐกิจและธุรกิจในประเทศไทย 3) ชาตินิยมมลายู-ไทย คือกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์มาจากประเทศมลายู และเคยอพยพมายังประเทศไทย กลุ่มนี้มีส่วนสำคัญในด้านวัฒนธรรม ศิลปะ และการสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคเอเชีย 4) ชาตินิยมกะเหรี่ยง-ไทย: คือกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์มาจากประเทศกะเหรี่ยง และเคยอพยพมายังประเทศไทย กลุ่มนี้มีส่วนสำคัญในการค้าและธุรกิจในประเทศไทย

5) ชชาติพันธุ์ลาว-ไทย: คือกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์มาจากประเทศลาว และเคยอพยพมายังประเทศไทย กลุ่มนี้มีความสำคัญในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และเศรษฐกิจในประเทศไทย

ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดนี้เป็นที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาและศึกษาวิเคราะห์เฉพาะวัฒนธรรมของชาติพันธุ์หลัก ๆ ในสังคมไทย ได้แก่ ชาติพันธุ์ชาวของ ชาติพันธุ์ชาวไต (ไทยใหญ่) ชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา (มี 6 เผ่า) และชาติพันธุ์ชาวมอญ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชาวของ

ชาติพันธุ์นี้เป็นชนเผ่าโบราณในกลุ่มชาติพันธุ์ ออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) ตระกูลของภาษามอญ-เขมร กลุ่มภาษาเพียรริศ มีภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี พูดภาษาข่าเรและภาษาปอร์ไม่ได้แล้ว แต่ฟังได้เป็นบางคำ อาศัยอยู่ที่ราบเชิงเขารอยต่อชายแดนระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา โดยชาวข่าเร อาศัยอยู่ที่บ้านพนมเรย ตำบลตาเต้า อำเภอข่าโลต จังหวัดพระตะบอง ซึ่งเป็นช่วงติดต่อกับต้นกระดุกช้าง/ของติโง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ชาวปอร์อาศัยอยู่ใน 2 หมู่บ้าน คือ 1) บ้านเปรค 1 ตำบลสำโรง อำเภพนมกระวาน จังหวัดโพธิ์สัตว์ 2) บ้านตุล กอเก๊ะ ตำบลประมอย อำเภอเวียงแขวง จังหวัดโพธิ์สัตว์ ชาวของ อาศัยอยู่ใน จังหวัดจันทบุรี อำเภอมะขาม อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอเขาฉกฉก จังหวัดตราด อำเภอบ่อไร่ และอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ สถาปัตยกรรม บ้านเป็นเรือนเครื่องผูก ลักษณะของบ้านจะแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ ห้องนอน ห้องนั่งเล่น และหน้าบ้าน การแต่งกาย นุ่งผ้าโจงกระเบน ใส่เสื้อแขนกระบอกหรือเสื้อกั๊ก ใช้ผ้าขาวม้าพาดบ่า สีของผ้าที่ใส่จะเป็นผ้าสีพื้น คือ สีน้ำเงิน คราม เขียว สีดำ สีกรมท่า ผู้ชายหากอยู่ที่บ้านมักจะไม่ใส่เสื้อ จะต้องมีผ้าขาวม้าพาดบ่า ไม่นิยมใส่เครื่องประดับ ปัจจุบันจะใส่กางเกงขาก๊วย ผ้าขาวม้าคาดเอวเพื่อให้คล้องตัว และสะดวกสบายต่อการทำงาน ประเพณี นับถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การเกิด จะทำการคลอดเอง โดยหมอด้ายผู้หญิงนำไม้ไผ่มาเหลาให้บางเพื่อนำมาตัดสายรกสะดือเด็ก 2) การแต่งงานต้องมีการสู่ขอและการเซ่น 3) การตาย ถ้าคนป่วยตายในบ้านจะรื้อบ้านหลังจากตายไปแล้ว 15 วัน ถ้าผู้ป่วยเสียชีวิตอย่างกระทันหันสร้างกระท่อมไม้ทันท้องรื้อบ้านหลังที่อยู่นั้นในขณะนั้นเลย ดนตรี ชาวของร้องเล่นกันสด ๆ ขึ้นอยู่กับไหวพริบปฏิภาณของผู้เล่น มีกลองและกรับเป็นอุปกรณ์ให้จังหวะ ชาวข่าเรและปอร์มีเครื่องดนตรี คือ ฟลอย เล่นสะบ้าในช่วงเทศกาลสงกรานต์ความเชื่อ นับถือผีบรรพบุรุษ เจ้าป่า เจ้าเขามาก ค่านิยมมีวิถีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเมื่อชาวต่างชาติเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปมาหาสู่กับชาวไทยส่งผลให้ซึมซับวัฒนธรรมไทย การประกอบ

อาซีฟ ทำนา ปัจจุบันเปลี่ยนมาทำสวนผลไม้ อาหารรสชาติของกับข้าวจะเน้นรสเผ็ดเป็นหลัก เน้นอาหารที่หาได้จากธรรมชาติ ข้าวของ ข้าว และปอร์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

2. ผลการศึกษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชาวไต (ไทใหญ่)

วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทใหญ่จำแนกออกเป็น 9 ด้านได้แก่ ภาษา (ลิกไต) อาหาร (ข้าวปัก. โถเน่า) เครื่องแต่งกาย (โคไต) หัตถกรรม (ก๊ับ) ประเพณี การทำบุญ (การหลู) งานรื่นเริง (งานปอย) พิธีกรรม (ถ่อมลิก) ศิลปะการแสดง (ก้าลาย. ก้าโต. เดความ) และด้านเครื่องดนตรี (ก้อง. มอ) แต่จะสรุป 3 หลักใหญ่ ดังนี้ 1) ภาษา ภาษาไทใหญ่ หรือ ภาษาฉาน เป็นภาษาตระกูลขร้า-ไท ใช้พูดในภาคเหนือของ ประเทศพม่า ประเทศไทย และทางตอนใต้ของประเทศจีน มีเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน ผู้พูดที่แน่นอน เนื่องจากสงครามระหว่างพม่ากับไทใหญ่ ทำให้การเข้าไปศึกษาเกี่ยวกับชาวไทใหญ่ทำได้ยาก คาดว่ามีผู้พูดราว 4-30 ล้านคน มีอักษรเป็นของตนเอง 2 ชนิดคือ อักษรไทใหญ่ ใช้ในพม่า และอักษรไทใต้คง ใช้ในจีน แม้ว่าจะมีคำกล่าวว่า "อย่ากินอย่างม่าน อย่าทานอย่างไต" ซึ่งเปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวพม่าที่ให้ความสำคัญกับการกินอยู่ ซึ่งแตกต่างจากชาวไทใหญ่ที่ให้ความสำคัญแก่การทำบุญ ถึงกระนั้นไทใหญ่ก็รับ วัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนถึงคำในภาษาพม่าเข้ามามาก จนคำไทใหญ่หลายคำเป็นความไต่ล่อแล คือไทใหญ่ พูดคำพม่าปนไปหมด เช่นที่เมืองสีป้อและเมืองยาง เป็นต้น 2) อาหาร ชาวไทใหญ่นิยมกินข้าวเจ้าเป็นอาหาร หลัก อาหารที่รับประทานส่วนใหญ่ประกอบด้วยผัก ใช้น้ำมันงาในการปรุงอาหาร อาหารนิยมปรุงจากถั่วเน่า อาหารของชาวไทใหญ่ส่วนใหญ่มักจะปรุงจากพืชผักหรือยอดไม้เป็นส่วนใหญ่ เรียกได้ว่าเมื่อได้รับประทาน อาหารไทใหญ่แล้ว ไม่แตกต่างจากการรับประทานยาสมุนไพร อาหารขึ้นชื่อของชาวไทใหญ่ที่มีมาอย่าง ยาวนานคือ ถั่วเน่า ทำจากถั่วเหลืองหมักเหมือน ถั่วเน่าแซบ ของทางภาคเหนือของไทย แต่ถั่วเน่าของไทใหญ่นั้นมีหลากหลายรสมากกว่า เช่น รสเผ็ด ซึ่งใส่พริกป่น ชิง เข้าไปด้วย บางสูตรก็ใส่มะแขว่น และยังมีอาหาร ต่างๆอีกมากมาย เช่น ถั่วพูน ข้าวแรมพิน ข้าวปองมะละกอ เมี่ยงเต้าเจี้ยว ไก่ฮูปข้าวเหลือง ผักกาดจอบ (ผักกาดจอบหวาน) เนื้อลุง(จิ้นลุง) ข้าวกันจิ้น เป็นต้น นอกจากอาหารคาวแล้ว ก็ยังมีขนมหวานอีก เช่น อาละ หว่า ข้าวหย่าก๊ว ส่วยทะมิน เปงมั่ง แอบน้ำอ้อย ข้าวมูลห่อ เป็นต้น ซึ่งขนมของชาวไทใหญ่มักจะทำขึ้นในช่วง เทศกาลต่าง ๆ 3) เครื่องแต่งกาย บุรุษชาวไทใหญ่ในอดีตนิยมสวมเสื้อแซคหรือเสื้อแตกปุง เป็นเสื้อแขนยาว คอกลม กระดุมผ่าหน้า มีกระเป๋าสีเสื้อ นุ่งกางเกงสะดอเรียกว่า เรียกว่า ก้นไต หรือ โก้นโห่งโย่ง มัดเอวและ เคียนหัวด้วยผ้าสีอ่อน เช่น สีขาว ชมพู หรือเหลือง ส่วนการแต่งกายในราชสำนักไทใหญ่มักจะได้รับอิทธิพลมา จากราชสำนักมณฑลพะโล่ สตรีชาวไทใหญ่ในอดีตนิยมสวมเสื้อแซค เป็นเสื้อเนื้อบางแขนยาวหรือสามส่วน ป้าย สาบเสื้อทับไปทางขวาโดยใช้กระดุมผ่าหรือกระดุมโลหะสอดยึดหัว ซึ่งเสื้อป้ายนี้ได้อิทธิพลการแต่งกายมา จากชาวจีนแบบราชวงศ์ชิง นุ่งขึ้นเนื้อบาง เช่น ขึ้นก้อง ขึ้นส่วยต๋อง ขึ้นปะล่อง ขึ้นหล่าย ขึ้นฮายย่า ขึ้นถู่จ๊าบ ขึ้นแพรปั้งลัน และขึ้นปาเต๊ะ ทรงผมเกล้ามวยตามอายุ

3. ผลการศึกษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา

ชาวไทยภูเขา คือ กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและภาษาพูดเป็นของตนเอง อาศัยอยู่บนภูเขา มีอาชีพและรายได้จากการเกษตรเป็นหลัก ลักษณะด้านครอบครัว เครือญาติและชุมชนระดับหมู่บ้านของแต่ละเผ่า มีเอกลักษณ์ของตน ซึ่งแตกต่างกันทุกเผ่ายังคงนับถือผีที่สืบทอดมาจากการที่ชาวไทยภูเขาอาศัยอยู่ร่วมกับคนไทยบนผืนแผ่นดินไทยได้ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมือง โดยมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับคนไทย ขณะเดียวกันก็สามารถที่จะดำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามในเผ่าของตนเองไว้ให้สืบสานเป็นมรดกตกทอดต่อไป ทั้งนี้จะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีจากทุกหน่วยงานที่เข้าไปดำเนินงานในหมู่บ้านด้วย สำหรับในพื้นที่ตำบลคลองลานพัฒนา มีชาวไทยภูเขาอาศัยรวมกันอยู่ในพื้นที่จำนวน 6 เผ่า ได้แก่ 1) กะเหรี่ยง หรือ ปกาเกอญอ 2) ลาหู่ หรือ มูเซอ 3) อาข่า หรือ อีเก้อ 4) ม้ง หรือ แม้ว 5) เมี่ยน หรือ เย้า และ 6) ลีซอ หรือ ลีซู อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมของประเพณีของชนเผ่าต่าง ๆ ไว้หลายเผ่ามากมาย เช่น ประเพณีกินข้าวใหม่ ประเพณีปีใหม่ม้ง การโยนลูกช่วง การเดินจ๊ะจ๊ะ ประเพณีตรุษจีน เป็นต้น แต่ทุกคนก็อยู่กันอย่างเอื้ออาทรซึ่งกันและกันด้วยความสามัคคีและยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

4. ผลการศึกษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชาวมอญ

วัฒนธรรมหลัก ๆ ของชาติพันธุ์มอญ ประกอบด้วย ภาษา การแต่งกาย อาหาร ประเพณีและวัฒนธรรม พอสรุปได้ดังนี้ 1) ภาษามอญ มีการใช้มานานประมาณ 3-4 พันปี เป็นภาษาในตระกูลภาษามอญ-เขมร มีผู้ใช้ภาษานี้อยู่ประมาณ 5 ล้านคน ส่วนอักษรมอญ พบหลักฐานในประเทศไทยที่จารึกวัดโพธิ์ร้าง อายุราวพุทธศตวรรษ 12 เป็นอักษรมอญโบราณที่เก่าแก่ที่สุดในบรรดาจารึกภาษามอญที่ได้ค้นพบในแถบเอเชียอาคเนย์ เป็นจารึกที่เขียนด้วยตัวอักษรปัลลวะ ที่ยังไม่ได้ดัดแปลงให้เป็นอักษรมอญ พบว่ามีการประดิษฐ์อักษรมอญขึ้นเพื่อให้พอกับเสียงในภาษามอญ และในจารึกเสาแปดเหลี่ยมที่ศาลสูง เมืองลพบุรี จารึกในพุทธศตวรรษที่ 14 ราว พ.ศ. 1314 เป็นตัวอักษรมอญโบราณหลังปัลลวะ มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันชาวมอญรุ่นหลังหันมาใช้ภาษาพม่ากันมาก และมีจำนวนมากที่เลิกใช้ภาษามอญจนคิดว่าตนเป็นพม่า อีกทั้งไม่ทราบว่าตนมีเชื้อสายมอญ จากการสำรวจประชากรมอญในปี ค.ศ. 1931 พบว่ามีจำนวนแค่ 3 แสน 5 หมื่นคน ต่อมาในปี ค.ศ. 1939 ได้มีการก่อตั้งสมาคมชาวมอญและมีการสำรวจประชากรมอญอีกครั้ง พบว่ามีราว 6 แสนกว่าคน พอต้นสมัยสังคมนิยมสำรวจได้ว่ามีชาวมอญราว 1 ล้านกว่าคน ชาวมอญที่ยังพูดภาษามอญในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน รัฐมอญ แต่ในเขตเมืองก็จะพบแต่ชาวมอญที่พูดภาษาพม่าเป็นส่วนมาก

2) ชายชาวมอญสวมเสื้อ เป็นเสื้อคอกลมผ่าอก แขนทรงกระบอก มีกระดุมผ้า หรือเชือกผูกเข้ากัน สมัยก่อนนิยมโพกศีรษะ ท่อนล่างสวมผ้าถุง เรียกว่า เกล็ด และเวลาออกงานสำคัญนุ่งผ้าผืนยาวที่เรียกว่า เกล็ดอะเหล็น แปลว่า ผ้าถุงยาว (ลอยชาย) มีสไบพาดไหล่สองข้างทิ้งชายไปข้างหลังหรือพาดบ่าด้วยผ้าขาวม้า หากเป็นงานบุญจะพาดด้านซ้ายมือ หญิงชาวมอญสวมเสื้อตัวในคอกลมแขนงุดตัวสั้นแค่อว เล็กพอดีตัว สีสันสดใส สวมทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอก เป็นผ้าลูกไม้เนื้อบาง สีอ่อน มองเห็นเสื้อตัวใน หากยังสาวอยู่แขน

เสื้อจะยาวถึงข้อมือ หากมีครบครันแล้ว จะเป็นแขนสามส่วน มีการคล้องผ้าสไบ ถ้าเป็นงานบุญจะคล้องผ้าทางด้านซ้ายมือ แต่หากไปงานรื่นเริงก็ใช้คล้องคอแทน หรือพาดลงมาตรง ๆ บนไหล่ซ้าย ท่อนล่างสวมสวมนั้น คล้ายผ้านุ่งของผู้ชาย แต่ลายของผู้หญิงจะละเอียดกว่าและวิธีการนุ่งต่างกัน หญิงมอญนิยมเกล้าผมมวยค่อนข้างมาทางด้านหลัง มีเครื่องประดับ 2 ชิ้น บังคับไม่ให้ผมมวยหลุด คือ โลหะรูปตัวยูคว่ำ และ โลหะรูปปีกกาตามแนวนอน และปักปิ่นปักผม

3) อาหาร ชาวมอญนิยมนำผักตามฤดูกาลและปลาในท้องถิ่นมาประกอบอาหารเป็นแกงส้มและแกงเลียง ส่วนในเทศกาลสงกรานต์ ชาวมอญนิยมทำ ข้าวแช่ หรือ เป็งดัจก์ หรือ เป็งชุกราน ที่แปลว่า ข้าวสงกรานต์ เพื่อบูชาเทวดา

4) ประเพณีและศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมอญนั้น มีวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับมายาวนาน บางอย่างมีอิทธิพลให้กับชนชาติใกล้เคียง เช่น ประเพณีสงกรานต์ ข้าวแช่ ฯลฯ บางอย่างก็ถือปฏิบัติกันแต่เฉพาะในหมู่ชนมอญเท่านั้น ชาวมอญมีเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็นับถือผีบรรพบุรุษกับผีอื่น ๆ ที่มีอิทธิฤทธิ์ รวมทั้งเทวดาองค์รัช

ประเพณีแห่หงส์ ธงตะขาบ ของภาคกลางใน จังหวัดสมุทรปราการ โดยชาวพระประแดง (มอญปาก ลัด) ปกติมักจัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายนหรือตรงกับช่วงวันสงกรานต์ ความเป็นมาหรือสาระสำคัญของประเพณีแห่หงส์ ธงตะขาบ ก็เพื่อเป็นการระลึกและเป็นการบูชา รวมไปถึงการเฉลิมฉลองให้กับครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับลงจากจากชั้นภพ ดาวดึงส์ เป็นการถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้คนต่างมักจะนำเสาหงส์และธงตะขาบมาใช้คู่กัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐบาลควรมีนโยบายและสนับสนุนงบประมาณการจัดแสดงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในประเทศไทย เพื่อให้เห็นถึงความหลากหลายของชนชาติในประเทศไทย

2. ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการให้สัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน หรือ แม้แต่การกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยคุณวุฒิทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อความปรองดองในสังคมไทย
2. รูปแบบการจัดการแสดงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในสังคมไทย
3. การสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เลี้ยงประชา. (2539). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วีรณัฐ ไม้ไทย. (2541). *การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สมชัย ใจดี. (2535). *ประเพณีวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาการพิมพ์.
- พระยาอนุমানราชธน. (2524). *วัฒนธรรมเบื้องต้นและศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตการพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). [ออนไลน์]. *ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*. แหล่งที่มา: <https://data.go.th/dataset/ethnic-groups> [20 มิถุนายน 2565].
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2546). *อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ประสิทธิ์ ลิปรีชา. (2557). “กระบวนการทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์. บทความปริทัศน์”. *Journal of Mekong Societies*. ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม): 237-238.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2493). *30 ชาติในเชียงราย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2509). *ชาวเขาในไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สงวน โชติสุขรัตน์. (2512). *ไทยยวน-คนเมือง*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ขจัตถ์ บุษพัฒน์. (2518). *ชาวเขา*. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- ลิขิต อีระเวทิน. (2521). *ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. เชิดชาติ หิรัญโร. พวงผกา ธรรมธิ. (2563). “ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในพื้นที่ของพุทธศาสนาของกลุ่มปลั่ง (ไตดอย-ลัวะ)”. *รายงานการวิจัย*. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย).
- นายชูพนิจ เกษมณี. นายกิตติศักดิ์ รัตนกระจำศรี. นายแถม อะวุงซี ชิมเร. น.ส. พิรารวรรณ วงศ์นิธิสถาพร. (2563). “สำรวจสถานการณ์และนโยบายชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์”. *รายงานการวิจัย*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจตน์จรรย์ อาจไธสง และคณะ. (2559). “อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม “ชาวของ-ชาวซาเร” ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย-กัมพูชา”. *รายงานการวิจัย*. กระทรวงวัฒนธรรม: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- ประสาน เล้าอรุณ. (2562). “คติหิ้งพระไทยใหญ่: จริยธรรมและจารีตชาวไทยใหญ่ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม: 299-314.